

ÖĞRENEN SINIFTA ÖĞRETMEN-ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARI

Yaşar Uğürol

Kırıkkale Üniversitesi
Öğretim Üyesi

Eğitilmiş insanı en büyük kazanım kabul eden çağdaş toplumlar, bireyin uzun dizgesel bir okul programına devamını zorunlu görmektedirler. Bu toplumlar birey için eğitimi çekici ve anlamlı hale getirme yollarını da aramaktadırlar. Günümüzde okul-sınıf şeklindeki düzenlemenin en yaygın eğitim örgütlenmesi olduğu düşünüldüğünde sınıf ortamında sunulan bilgi ve davranışların niteliğinin iyileştirilmesi eğitimde fırsat eşitliği taleplerine de büyük katkı sağlayacaktır. Okul-sınıftaki planlı öğrenmelerin daha verimli hale getirilmesi zorunludur. Buna göre bir öğrenme birimi olarak sınıf ortamında öğrenmenin gerçekleşebilmesi için yoğun tartışma ve önerilere ihtiyaç vardır. Bu çalışmada sınıfın psikolojik ortamına dikkat çekmek ve öğretme-öğrenme davranışlarının oluşmasına teorik katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Davranışların Doğası ve Okul

Öğrenme, bir gelişme, değişme ve uyum sağlama sürecidir. Doğumdan ölüme artı bir değeri ifade eder. Öğrenme-öğretme etkinliklerinin de bu doğrultuda gelişme değişme ve uyum sağlamaya yönelik davranışlar kazandırmalıdır. Davranışlar üç gruba ayrılabilir (Çilenti, 1988):

1. Doğuştan getirilen türe özgü davranışlar,
2. Gelip geçici ya da kalıcı olmayan (alkol, uyuşturucu >/b) davranışlar,

3. Öğrenilmiş (sonradan edinilen) davranışlardır. Öğretmenlerin üzerinde çalışacakları davranışlar sonradan edinilen yani öğrenilmiş davranışlardır.

Öğrenme ürünü olan davranışlar genel olarak iki yolla kazanılmaktadır:

1. Tesadüfi (gelişi güzel) kültürlenme yoluyla,
2. Planlı öğrenmeler şeklinde.

Yeni davranışlar edinmede yüksek düzeyde bir verime ulaşmanın kaçınılmaz olduğu günümüzde insanın bu davranışları kazanması tesadüflere bırakılamaz. Öğrencilere, yeni davranışların verimli bir şekilde-, uygun formasyona sahip öğretmenlerce kazandırılması gerekir. (Fidan; Erden, 1986).

insanın, öğrenme çabasında okulun-sınıfın ve öğretmenin rolünün insanlı < tarihi kadar eski olduğunu söylemek mümkündür. Ne var ki çocuğun öğrenmesinde resmi görevi ve sorumluluğu olan okuldaki öğretme- öğrenme sürecini öğrencilere kazandırdığı eğitimdeki yeni paradigmalcr bakımından sorgulamak zorunlu hale gelmiştir. Dünyada okula karşı eleştiriler giderek artmaktadır. Bunun nedenleri şöyle sıralanabilir:

1. Okul, eğitim-öğretimle ilgili tüm sorumluluğu üstüne alarak, kendisine yardımcı sivil kuruluşları (çevreyi, aileyi, kültürü) yok sayarak ya da değiştirmeye-dönüştürmeye çalışarak hatta yeniden kurma iddiasında bulunarak **toplumun temel kurumlarıyla çatışmaktadır** Böylece okul, kendisinden beklenen kurumlar arası eşgüdümü sağlayamamıştır. Sonuç olarak bu işbirliğinden doğacak olan eğitse zenginlikten hem kendisini hem de toplumu mahrum bırakmıştır.
2. Okul, gelişme için sonuçları her zaman kuşkuyla karşılanması gereken bilgiyi mutlak ve tek doğru kabul etmektedir. Öğrencilere mutlak doğru olarak sunulan bilgi, onların, sorgulama hakkını sınırlamaktadır. Bu yaklaşım bilgiye ulaşma ve onu kullanmada her bir öğrencinin **kendine özgü arayış serüveni** geliştirmesini engellemektedir.
3. Yukarıdaki yanlışlarını örtmek için gizemli bir yapıya bürünen okul, **kutsal bir kimlik** görüntüsüne bürünmüştür. Okul, toplumun öğrenme merkezi olmaktan çok, iş ve kariyer dağıtan bir görüntü vermektedir. Şimdilerde bu niteliğinin de ne kadar anlamlı olduğu sorgulanmaktadır.

Okul, toplumun öğrenme merkezi olma niteliğini hızla yitirmektedir. *Toplumun eğitim sorumluluğunu üstlenen okul, uzun yıllar bahçesinin dışında birçok komşu evde öğrenmek isteyen ama okuma-yazma dahi bilmeyen insanlara ulaşamamıştır.* Geleneksel okul anlayışının topluma karşı resmi ve soğuk tutumu, kendisine yöneltilen eleştirilere haklılık kazandırmakla kalmamakta aynı zamanda bireyin öğrenme doğasını önemli ölçüde bozmaktadır. Bunun sonucu olarak dünyanın her yerinde okul büyük eleştirilere maruz kalmaktadır. Bu basit belirleme, okulun öğrenmeyi engelleyen resmi bahçe duvarlarını yıkacaktır. Böylece sınıftaki öğrenme ile sokaktaki eğitim yüzleşecektir. Yani, hayattaki ihtiyaçlar sınıfta tanımlanacak ve problemlere sistematik bir şekilde cevaplar aranacaktır.

Her şeyi yeniden yapma-bozma çabası içinde bir *oyun dönemi* yaşayan çocuk, aniden okulun kuralcı, sınırlayan, standart yüzüyle karşılaşmaktadır. Yaratıcı deneme-yanılma eylemlerinin yerini, okulun ve öğretmenin **alışkanlık kazandırma çabası** almaktadır. Alışkanlık kazandırmak için kullanılan zorlamalar çocukta kaygı ve korku duygusu oluşturmaktadır. **Korku rahatsız edicidir.** Kaygıdan kurtulmak için çocuklar, yetişkinlerin belirledikleri standartlara göre davranma eğilimi göstermektedirler. Buradan da yetişkinlerce tanımlanmış ve doğru damgası vurulmuş *davranış normları* ortaya çıkmaktadır. Bu normlardan sapanların kötü olduğunu öğreten **okul, önyargıları beslemektedir.** Bu anlayışta bir okul ortamı çocukların öğrenme çabalarını sınırlamaktadır.

Eğitim-öğretim sistemine yönelen eleştirilerin odağında bireysel farklılıklara gerekli önemin verilmemesi vardır. "Öğretme ve öğrenmeye ait yeni bilgiler öğrenmenin parmak izi kadar kişiye özgü bir olgu olduğunu, herkesin öğrenme tür, hız ve kapasitesinin farklı olduğunu, uygun öğrenme olanağı sağlandığında öğrenemeyecek birey olmadığını ortaya koymaktadır" (Özden, 1998,s.20).

Cox (1998), yaratıcılığı engelleyen mekanizmayı alışkanlıkların, korkuların, önyargıların ve ataletin içselleştirildiği bir sürecin sonucu olarak tanımlamaktadır.

Alışkanlıklar: "Ama biz bunu hep böyle yaparız" anlayışı öğretme-öğrenme sürecine yerleşirse öğretmenlerin ve öğrencilerin yaratıcı deneme-yanılma yoluyla öğrenmeleri engellenmiş olur. Buna karşın öğretmenlerin orijinal, yaratıcı, esnek ve farklı olmaları öğrencilere yaratıcılıklarını sergileme fırsatı verir.

Korkular: Öğretme ve öğrenme korku oluşturmamalıdır. Sınıf ortamında öğrenciler değişmekten, değiştirmekten, yeni bilgilerle ve eksiklikleriyle yüzleşmekten korkmamalıdır. Sınıf atmosferi cesaret aşılmalıdır. Öğretmen, korkunun kaynağı haline gelmemelidir.

Önyargılar: "Bu düşünce olağanüstü, ancak diye başlayan değerlendirmelerden kaçınılmalıdır. Eğitimde olmaz kavramı yerine, öğrencilere, nasıl olabirir binlerce cevabını arama ve bulma alışkanlığı kazandırılmalıdır. Her şeye objektif bir tutumla bakmak, değerlendirme, değişme ve gelişme için kaçınılmazdır.

Atalet: "Eğer bir şey son iki yıldır aynı şekilde yapılıyorsa, bunun daha iyi yapılması için % 80'den daha fazla şans vardır." Gelişen ve değişen insan anlayışının sonuçları eğitim alanını da derinden etkilemektedir. Eğitimde yeni paradigmlar eğitim programlarını, okul anlayışını, değerlendirme yöntemlerini, öğretmenlik davranışlarını, öğretim yöntem-tekniklerini (içerik, amaç, yöntem) olağanüstü bir hızla değiştirmektedir. Buna karşılık geleneksel eğitim anlayışında 100 binlerce öğretmenin birbirine benzer şekilde (fabrikasyon) bir eğitim-öğretim hizmeti vermesi ve her öğrenci için benzer beklentilere sahip olması oldukça manidardır.

Yeni öğretim-öğrenme yaklaşımı hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin davranışlarını derinden etkileyecek bir süreçtir. Eğitimde yeni anlayış; alışkanlıkların, korkuların, önyargıların ve ataletin içselleştirildiği **korku tüneli macerası** yerine; öğretim-öğrenme özgürlüğünün disipline edildiği, herkesin hayal ve yaratıcılığını sınıadığı bir öğrenme alanı oluşturmayı zorunlu kılmaktadır.

Öğrenmenin Doğası ve Öğreten Davranışlar

Öğrenmede, ateşin üstündeki küllere üfleme becerisi gösterecek birilerine her zaman ihtiyaç vardır. Öğrenmek isteyen her kişi bilir ki, hem bilgi hem de onun kullanımı için bir başkasının yardımı gereklidir (Illich, 1985). Öğretmenlerin görevi öğrencilere olayları ve kavramları aktarmak değil, onları bilişsel, duyuşsal ve psikomotor düzeyde faaliyete yöneltmektir. Bunun için, öğrencilerin sahip oldukları "zihin modellerini" oluşturan dış dünyaya bakışlarını belirleyen "**referans noktalarının**" (inanç, değer, yaşam biçimi, kültür vb.) öğretmenlerce bilinmesi ve dikkate alınması gereklidir (Özden, 1997). **Öğrencilerin kimlik** olarak okula

getirdikleri bu niteliklere, okul-sınıftaki herkes, *saygı, empati, ve objektif* bir tutumla yaklaşmalıdır.

Öğretmenlerin, öğrenme becerilerini planlarken ve konuları işerken öğrencilerin var olan ön bilgileriyle, öğrenilecek yeni bilgileri anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde ilişkilendirmeleri oldukça önemlidir. Öğrencilerin ön bilgileriyle ne kadar çok bağ kurulabilirse, yeni öğrenilen bilgiler o oranda kalıcı olacaktır, insan doğasına ilişkin değişkenlerin çokluğu oranında okulun ürünlerinin çeşitliliği doğal karşılanmalıdır, insanların öğretme, öğrenme, üretme, tüketme, kullanma, değiştirme ve dönüştürme davranışlarını farklılaştıran temel nedenler şunlardır (Bilgen, 1992,1993) :

- s insan öğrendiklerini kısmen veya tamamen unutabilir, değiştirebilir veya öğrendiklerinden farklı sonuçlar çıkartabilir.
- v Hangi uyarının kimi nasıl ve ne şekilde etkilediği tam olarak bilinmemektedir.
- s Her öğrenci kendine sunulan bir konuyu hazır bulunuşluk düzeyine, motivasyonuna, fizik ve zihinsel koordinasyonuna göre çeşitli derecelerde öğrenir.
- s Öğretmenin cinsiyeti, fizik görünümü, ses tonu, öğrencileri ile ilişkileri, genel kültürü, alan bilgisi, bilimsel davranışlara sahip olma derecesi, kullandığı öğretim teknikleri, öğrenciyi güdüleme becerisi, pekiştirme yeteneği ve başarıyı ölçme yeterliliği gibi değişkenlerin tümü öğrencilerin öğretilmek istenen davranışları farklı düzeylerde öğrenmelerine neden olur.
- v Ders araç-gereçleri öğrencileri farklı düzeylerde etkileyerek her öğrencide farklı nitelik ve nicelikte öğrenmeye yol açar.
- v öğrencinin içinde yaşadığı doğal ve sosyal çevre, organizmanın öğrenme fonksiyonunu etkileyerek, öğrenmeyi farklılaştırır.

Aslında çocuklar doğdukları günden itibaren "doğa kurallarına itaat en sert tepkilerle öğrenirler. Bu kurallar acımasızdır. Örneğin, yürümeyi ya da koşmayı öğrenen çocuklar denge kuralına otuz kez uymasalar otuz kez yere düşerler. Çevre onlara hiç acımaz, bin kez ellerini ateşe soksalar bin kez elleri yanar, böylece "cısıs" in anlamını ve ona itaati öğrenirler. Organizma çevreden gelen uyarılara sadece pasif bir biçimde tepkide

bulunmaz, algılamasına dayalı olarak, var olan zihinsel yapısı ile gelen uyanları yorumlar ve yeniden yapılandırır. Bu yeniden yapılandırma öznel ve sübjektiftir. Öznelliğin sınırlarını belirleyen organizmanın geğmi; yaşantıları ve var olan öğrenmeleridir. Zihinsel gelişim çocuk ile öğrenme; çevresi arasındaki sürekli ilişkinin ürünüdür. Çocuğun öğreniminde hangi materyallerin seçildiği onun öğrenmesini belirleyeceği gibi söz konusu materyallerin nasıl sunulduğu da önemlidir (Akyıldız, 1994; Charles, 1992; Günce, 1973). Eğitsel ortamlardaki etkinliklerin tümü öğrencinin yalnızca bilgi ve becerisini artırmaya değil aynı zamanda tüm kişiliğinin gelişmesine yönelik olmalıdır. Öğrencinin yalnızca okula ilişkin çalışmaları değil, tüm kişiliği, öğretmenlerin tutum ve davranışlarından etkilenmektedir (Küçükahmet, 1996,1997).

Bireyler, sınıf ortamında öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmak için öğretmenlere şu önerilerde bulunmaktadır (Kılıççı, 1989) :

- s Sınıfta yanlış yapmak korkusundan uzak rahat bir öğrenme ve iletişim ortamı yaratılmalıdır.
- v Konunun öğretilmesinden çok o konuya karşı geliştirilen tutum daha önemli olduğunu ilkesince **ne** öğretilene değil **nasıl** öğretilene daha fazla önem verilmelidir.
- v Uygun sorularla ve çarpıcı örneklerle sezgisel düşünmeyi geliştirici sınıf tartışmaları yapılmalıdır.

Geleneksel eğitim anlayışında öğretmenin tüm dikkati öğrettiği konu, kullandığı yöntem ve sağlayacağı sınıf disiplini üzerinde yoğunlaşmıştır. Öğrencinin kendisi ve yaşadığı duygular öğretmenin ilgi alanının dışına çıkmıştır. Öğrenme davranış edinme süreci olacaksa, bireyi bir bütün olarak ele alarak değerlendirmek gerekir. Okullarca, öğrencilere verilen karnelerde sadece anaokulu döneminde duygusal, psikomotor ve temel gelişim alanları değerlendirmesine yer verilmektedir. Bundan sonraki okul dönemlerinde yapılan değerlendirmelerin büyük çoğunluğu bilişsel alana ait değerlendirmeleri içermektedir. **Geleneksel okul, öğrencinin duygu dünyasını unuttu.** Öğrencilerin duygularına önem vermeyen bir eğitim anlayışı, öğretme-öğrenme sürecinden beklenen davranışları geliştiremez.

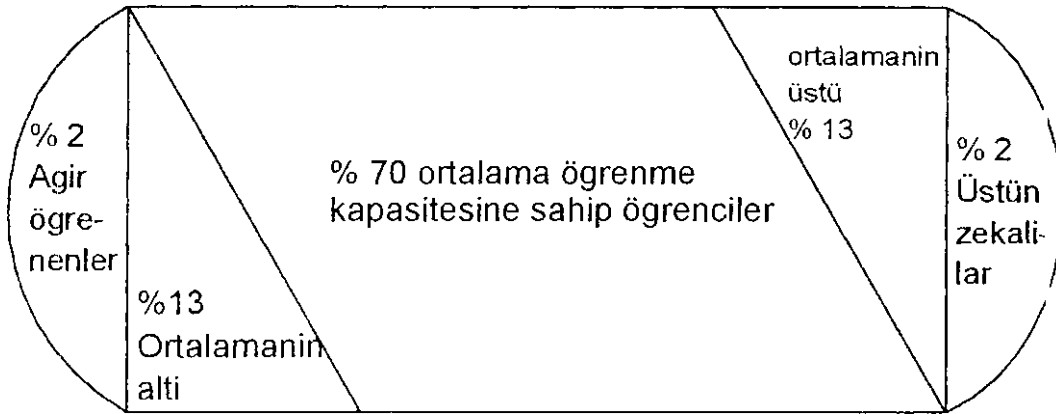
Öğrenen Sınıf

Öğrenme ateşinin üstündeki külleri ütleme becerisi götüren birilerine her zaman ihtiyaç vardır. Öğrenmek isteyen herkes bilir ki, hem bilgi hem de onun kullanımı için bir başkasının yardımı gereklidir. Öğretmenlerin görevi öğrencilere olayları ve kavramları aktarmak değil, onları bilişsel, duyuşsal ve psikomotor düzeyde faaliyete yöneltmektir. Bu başarılıldığında herkes ilgi ve yeteneğine bağılı olarak maksimum performansa ulaşacaktır. Her öğrencinin iyi yapabildiğı ve yetsnekli olduğı bir alan mutlaka ortaya çıkacaktır.

Normal okul-sınıf ortamlarında bulunan öğrenciler yetenekleri ve öğrenme kapasiteleri bakımından üç grupta değerlendirilmektedir:

1. Ortalama öğrenme kapasitesi olanlar,
2. Ortalamanın üstünde öğrenme kapasitesi olanlar,
3. Ortalamanın altında öğrenme kapasitesi olanlar.

Bu grupların dışında oldukça düşük oranda ağır öğrenenler ve jstün zekalı ya da özel üstün yeteneğe sahip öğrenciler de vardır, istatistiksel olarak 100 kişilik bir sınıfta öğrencilerin, öğrenme kapasiteleri ve yetenek dağılımları şöyle olacaktır.

Şekil 1. Öğrencilerin öğrenme ve yetenek dağılımı.

Normal okul-sınıf ortamlarında, ortalama öğrenme yeteneği olan öğrencilerin oranı %70 civarındadır. Ortalamanın altında öğrenme yeteneği olanlar %13 olurken, ağır öğrenenlerin oranı yaklaşık **%2** 'dir. Buna karşın ortalamanın üstünde öğrenebilenler %13 'ür. Normal okul-sınıf mevcutlarının **%2** kadarı da üstün zekalı öğrencilerden oluşmaktadır (Mallanan; Kauffman, 1978, akt. Ataman, 1982).

Sınıf öğretmenleri, 6-11 yaşlar arası öğrencilerle öğretme-öğrenme: sorumluluğu ile sınıf ortamında bulunmaktadırlar. Öğretmelerin birlikte; oldukları: öğrenciler, fiziksel, psikolojik, sosyal nitelikler bakımından da oldukça farklılıklar göstermektedirler. Sınıf ortamı, öğrencilerin sahip oldukları bu özelliklerin birçok olumlu-olumsuz yansımalarından kaçınılmaz, olarak etkilenmektedir. Öğrencilerin öğrenme kapasitelerini belirleyen yeteneklerini etkileyen faktörlerin çokluğu dikkat çekicidir. Bu faktörler aynı zamanda eğitim-öğretim sürecini derinden etkileyen değişkenlerdir. Bu değişkenlerin olumsuzluklarını azaltmak, olumlu katkılarını maksimum düzeye çıkartmak, öğretmenlerin, öğrencileri iyi tanımalarına bağlıdır. Sınıfta sağlıklı bir öğrenme ortamının oluşabilmesi için sınıftaki öğrencilerin dağılımının biyopsikososyal ve kültürel analizinin yapılması gereklidir.

Öğretmen, r, her gün birlikte oldukları ve değişik etkinlikler yaptırdıkları öğrencilerin neyi, ne kadar ve ne şekilde öğrenebilecekleri konusunda bilgi sahibi olmalıdırlar. Bu nedenle öğretmenlerin, 40,50,60,70,80 kişilik bir sınıfta, sınıf mevcudu kadar ayrı kişilikte bireyin, ailenin, kültürün, amaçların, beklentilerin... var olduğunu unutmamaları gerekir. Fizyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel niteliklere göre değerlendirildiğinde bir ilköğretim sınıfındaki öğrencilerin dağılımı şu şekilde olacaktır:

- ∨ Sınıfın büyük çoğunluğu normal biyopsikososyal gelişime sahip öğrencilerden oluşmaktadır. Bu grupta az sayıda öğrencinin görünür bir problemi olmamasına karşın farklı nedenlere bağlı sosyal-çevresel yoksunluk içerisinde olmaları mümkündür.
- ^ Sınıftaki diğer bir alt özel grupta değişik engelleri olan öğrencilerden oluşmaktadır. Bu öğrenciler var olan fiziksel ve biyolojik sınırlılık yanında yoğun psikolojik, sosyal, kültürel ve çevresel yoksunluk içinde bulunmaktadırlar.
- ^ Normal okul-sınıf ortamlarında en çok ihmal edilen öğrenci gruplarından biri de üstün zihinsel ve özel üstün yeteneği olan öğrencilerdir. Bu grupta yer alan öğrenciler her bakımdan normal

önemli problemler ve yoksunluklar yaşamaktadırlar.

- S Dünyanın her yerinde yeterli sosyal ve çevresel zenginliğe sahip olmayan öğrenci grupları vardır. Bu öğrenciler yoksun oldukları nitelikler itibarıyla özel ilgiye muhtaçtırlar.

Geleneksel eğitim yaklaşımında öğretim süreci ve davranış normları normal gelişimi sahip öğrencilere göre düzenlenmiştir. Bu gurubun cışında kalan öğrenciler de durumlarına ve düzeylerine uygun uğraşlar ve davranışlar görmek isterler. Alt özel öğrenci grupları eğitim-öğretimin dezavantajlı bireylerinden oluşmaktadır. Normallere ve çoğunluğc göre düzenlenmiş öğretim-öğrenme materyalleri değişik özür gruplarından öğrencilere çok güç gelirken, üstün zihin gücüne sahip öğrer çilere oldukça kolay gelmektedir. Öğrencilere niteliklerine uygun öğretim-öğrenme verilmediğinde uyumsuz davranışlar sergiledikleri gözlenmektedir. Bu durum sınıftaki tüm öğrencileri olumsuz yönde etkilemektedir. *Farklı niteliklere sahip öğrencilerin bulunduğu bir sınıfta hem eğitim-öğretim yapılmalı hem de sağaltım ve tedavi h.zmeti verilmelidir.*

Oyun, çocukla iletişim kurmanın en kestirme yoludur. Bu görüş öğrenme konusuna yenilik getirmiştir. Eğitim ve öğrenme oyunlaşabildiği oranda çocuklarla ortak dil - kullanıyor demektir. Çocukların dilini kullandıkça onlarla paylaşımlar artar ve sağlıklı iletişim kurmak mümkün olur. Bövlece karşılıklı güven ve anlayış ortamı doğar, çocuk okul dışında bulamadığı sıcaklığı sınıfta yaşar hale gelir.

Öğrencilerin öğrenmesi sınıftaki sosyal etkileşime bağlıdır. Öğrer çiler, konuşmalı, deneyimlerini birbirlerine aktarmalı ve görüşlerini fade etmelidirler. Sosyalleşme sayesinde öğrenciler, kendi görüşlerinin sübjektifliğinden kurtulabilirler.

Öğrenmede öğrencilerin, öğretmene, konuya, öğrenme materyaline karşı duydukları ilgi ve sevginin payı büyüktür (Uğurel-Şemin, 1979). Geleneksel okulda ve eğitim-öğretim anlayışında öğrenciler, her şeyin yetişkinlerin düşünce, alışkanlık ve tutumlarına bağlı olarak yürütülmesinin dayanılmaz ağırlığı altında ezilmektedirler. Bunun sonucu o arak öğrenciler okuldan çok tatili, ders araçlarından çok oyun araçlarını, öğretmenden çok diğer yetişkinleri, öğrenme aracı yapmaktadırlar. Çocukluk dönemlerinin en güzel anlarını okul-sınıftaki öğrenmeye avıran,

ancak öğrenme sürecinde cesaretleri kırılan öğrencileri 'her şeyi ben bilirim, benim istediğim gibi öğreneceksin ve istediğim zamanda aynen tekrarlayacaksın'^yaklaşımıyla eğitmeye devam etmek eğitsel kayıplar çoğaltmaktan başka bir sonuç doğurmaz.

Öğretim her öğrencinin niteliklerine uygun şekle getirilebilirse, her öğrenci öğrenebilir. (Bloom, 1979). Buna göre **öğrenemeyen öğrenci kavramının bilimsel bir değeri yoktur**. Uygun koşullar sağlandığında her öğrenci farklı düzeylerde de olsa mutlaka öğrenecektir. O halde öğrencileri öğrenmelerini engelleyen öğretme-öğrenme anlayışından ve çocukların öğrenme doğalarını geliştirmeyen, hatta bozan tutum ve davranışlardan vazgeçilmelidir. **Öğretmenin sınıftaki görevi, bir basketbol maçının oyundaki rolü gibi olmalıdır**. Sınıftaki tüm öğrencileri aktif hale getirmek, takımında pasif oyuncuları motive etmek ve yönlendirmek, öğretme-öğrenme sürecinde öğretmen düşen rollerdir.

insancıl psikologlar da öğrenmeye yardım eden öğretmenin, öğrencilerine gerekli şartları ve kaynakları sunarak öğrenmeye uygun bir çevre hazırlamasını gerekli ve yeterli görmektedirler, insan, çevresine karşı doğal bir ilgi ve merak taşır. Öğrenciler, okula gelmeden önce pek çok şeyi kendi kendilerine ve oyun içinde öğrenmişlerdir. Çocuğun ilk üç yaşındaki öğrenme merakının yetişkinlik yıllarında nereye gittiği öğretmenlere ve okula sorulmalıdır. Bu doğal merakın okulun ilk yıllarından başlayarak, sınıfın tehdit edici ortamında yavaş yavaş söndüğü vurgulanmaktadır (Holt'tan aktaran Kılıççı, 1989). Bu nedenle çocukların keşfetme ve tanıma çabaları desteklenmelidir. Daha da önemlisi deneme-sorgulama yönündeki cesaretlerinin kırılmaması gereklidir. Sınıf içinde başarısız olma ve yanlış yapma korkusu gerçek öğrenmeyi engellemekte, onun yerine ezberleme ve doğru cevabı sadece bilgi düzeyinde tekrarlamaya dayalı ölü bir öğrenmeyi ortaya çıkarmaktadır.

Kuşkusuz, başarısızlık yaşamda olduğu gibi okulda da kaçınılmaz bir durumdur. Ancak **başarısızlığı öğrencinin benliği ile özdeşleştirmek doğru değildir**. Belli bir işi belli bir zamanda yapamamış olmak mümkündür. Fakat yetişkinlerin, her çocuğa koşulsuz gösterilmesi gereken ıcten saygı ve sevgiyi başarı şartına bağlamaları yanlıştır (Kılıççı, 1989). Eğitim-öğretimden maksat çocukların hayata hazırlanmasıdır. O halde çocukların kişilik gelişimlerini zedelemekten, potansiyellerini harekete geçirerek, onların '*kendilerini gerçekleştirmelerine*' katkı sağlamak öğretme-öğrenme çabalarının temel amacı olmalıdır.

Öğrenen sınıfta öğretmen-öğrenci davranışlarının çıkış noktası insan yavrusunun doğuştan getirdiği özelliklerini kullanma becerisini geliştirmektir. Bunun yolu, olağanüstü çabalardan ve karmaşık ilişkilerden çok, ihtiyaçlarını ve amaçlarını kendisi belirleyen bireyin buna yönelik öğrenmelerinde daha aktif olacağına inanmaktan geçer. Çağdaş bir öğrenme sürecinde öğrenenlerin aktif ve sorumlu olması çerekir. Öğrencilerine sorumluluk veren, onları işbirliği içerisinde destekleyen, yönlendiren öğretmenlerin sınıflarında yüksek başarının ve olumlu sosyal ilişkiler geliştiği gözlenmektedir.

Sonuç-Öneriler

Sınıflar öğrenme isteğinin ateşlendiği yerler olarak düşünölmeli ve düzenlenmelidir. Yeni öğretmenlik anlayışı, öğrenmeyi bireyselleştirmek ve deneme yanılmalarda bulunmanın zevkini bağımsız aravışlara dönüştürmek olarak kabul edilmektedir.

Geleneksel eğitim anlayışında birbirine benzeyen bireyler yetişirmek daha doğrusu birey içi ve bireyler arası farklılıkları azaltmak ya da yok saymak öğretim işinin önemli bir parçası haline gelmiştir. Bu sürecin etkileri farklı nitelikte bireylerin iyi bir öğretim sürecinde edindiklerini kollektif aklın sonuçlarına katkı bakımından değerlendirildiğinde da na iyi görülecektir.

Çocuklar öğreniyor ve öğrenecekler. Yeter ki yetişkinlerin içselleştirdikleri kaygı oluşturan davranışlar ve korku öğrencilerin öğrenme isteklerine ket vurmasın. Yetişkinlerin dünyasında var olan ve öğrenmeyi güçleştiren alışkanlıkların ağırlığı, korkuların dayanılmazlığı, önyargıların keskinliği çocuklara okul öğrenmeleri olarak aktarılmamalıdır. Öğrenciler herhangi bir yetişkinin dünyasını öğrenmek için değil kendilerini keşfetmek için olağanüstü bir enerji taşımaktadır.

Kaynakça

- Akyıldız, Hayrettin.** (1994).*Öğrenme Sürecine İlişkin Kuramsal Açıklamalar*, izmir: Neşi Ofset.
- Bavmur, Feriila.** (\1983).*GencilPsikoloji*. **5. Baskı**, istanbul: Inkılap ve Aka Kitabevi.
- Bilgen, Nihat.** (1993).*Çağdaş ve Demokratik Eğitim*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- , (1992) "*Ülkemizde uygulamaya Konulan Öğrenci Yönlendirme. Ders Geçine ve Kredi Sistemi*". **Ortaöğretimde Ders Geçme ve Kredi Sistemi İlk Uygulamalar Paneli**. Türk Eğitim Derneği, 1 Nisan 1992, **Eğitim ve Bilim Dergisi**, Özel Sayı, Ankara: ss. 3-22.
- Blooin. Benjamin S.** (1979). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*, (çev. D. Ali Özçelik). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Charles. C. M.** (1992).*Öğretmenler İçin Piaget İlkeleri*, (çev. Gülten Ülgeri). **2. Baskı**. Ankara Lazer Ofset Matbaası.
- Cox. Danny.** (\1998).'*Liderlik Ve Motivasyon/ Konferans*, istanbul, 20 Nisan.
- Çilenti, Kamaran.** (1998). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Geliştirilmiş **3. Baskı**. Ankara KadioğluMatbaası.
- Fidan. Nurettin.** (1986). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Günce, Gülseren.** (1973). *Çocukta Zihinsel Gelişim P/aget Kuramına 'Toplu Bakış*. Ankara: Bağlan Matbaası.
- Hallaharı Daniel P. and Kuffman James M** (1978). *Exceptionoua Children*. Prentice Hail ine.
- IllicTi, Ivarı.** (1985).*Okulsuz Toplum*. Ankara: Birey ve Toplum Yayınları.
- Kılıççı. Yadigar.** (1989).*Okulela Ruh Sağlığı*. Ankara: Şafak Matbaası.
- Küçükahmet, Leyla.** (1986).*Öğretim ilke ve Yöntemleri*. Ankara: **A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 152.**
- _____. (1987).*Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları, ve Tutumları, "Üniversite Öğrencileri. Üzerine Bir Araştırma"*. Ankara: : **A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 153.**
- Özden, Yüksel.** (1997).*Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: PegemYayınları.
- _____(1998). *Eğitimde Dönüşüm: Yeni Değerler ve Oluşumlar*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Uğurel-Şemin. Relia.** {1979}.*Ruh Sağlığı*. İstanbul: Nazını Terzioğlu Matematik Araştırma Enstitüsü Baskı Atölyesi.